



SOUKROMÉ REÁLNÉ GYMNÁZIUM PŘÍRODNÍ ŠKOLA, O.P.S.

SPOŘICKÁ 34/400, 184 00 PRAHA 8 – DOLNÍ CHABRY, TEL.: 233 544 563, 603 995 726
E-MAIL: PRIRODNISKOLA@ATLAS.CZ, WEBOVÉ STRÁNKY: WWW.OSF.CZ/PRIRODNI.SKOLA

Dokumentace pověstí

**v oblasti okolo obcí Studená, Strmilov,
Domašín, Kaliště a dalších**

Praha 2002

Výzkumná skupina:
Jakub Mařík – kapitán skupiny
Markéta Dlouhá
Barbora Kopencová
Lutfia Gabarinová
Martin Fürst
Jan Toman
Michal Sikyta
Marek Košťál

Konzultant: Mária Lazarčíková

Cíl

Naším cílem bylo zdokumentovat pověsti v oblasti mezi Studenou, Strmilovem a Zahradkami. Pověsti shrnout do sborníku a pokud možno zpracovat do menší publikace, která bude obsahovat naši práci z expedice 2001 a 2002.

Metodika

S výzkumem jsme začínali už v Praze. Nejdříve jsme studovali v knihovně, kde jsme se snažili zjistit, zda jsou v dané oblasti zdokumentovány pověsti. Naplánovali jsme trasu, aby alespoň trochu navazovala na oblast, kterou jsme zkoumali na expedici v roce 2001. Dále jsme připravili tabulky, do kterých jsme při výzkumu doplňovali jméno dotazovaného, bydliště, zda je místní nebo chatař, odkud pověst zná, k čemu se pověst vztahuje a jaké je její přibližné stáří, odlišnost od jiné verze stejné pověsti a samozřejmě samotnou pověst.

V hlavní části výzkumu jsme dokumentovali pověsti v „terénu“. Obcházeli jsme jednotlivé obce a ptali se obyvatel, zda neznají nějakou místní pověst či příběh z dávných dob. Snažili jsme se vyhledat kronikáře či sběratele pověstí, ptali jsme se také na základních školách a na obecních úřadech. Sebrané pověsti jsme zapisovali v heslech nebo ve větách do připravených tabulek a poté jsme je převypravovali.

Bohužel většina obyvatel nás odkazovala na sborník pověstí, který byl v oblasti Studenska vydán, takže nám neměli chuť nic vypravovat.

Výsledek

Celkově jsme úspěšně dotazovali 21 obyvatel a od nich se nám podařilo sebrat 31 pověstí. Prošli jsme 23 obcí a z toho jsme zaznamenali alespoň jednu pověst v 13 z nich. Všechny pověsti jsme převyprávěli.

English resume

A group of eight students of our school led by Jakub Mařík carried out a research on tales and legends in southern Bohemia in area Jindřichův Hradec, Pelhřimov and Jihlava.

We visited Studená, Jílem, Palupín, Strmilov, Budkov, Strážovice, Vlčice, Kunžak, Nová ves, Horní Dubénky, Jihlávka, Kaliště, Býkovec, Klatovec, Horná pole, Domašín, Panské Dubénky, Horní Vilímeč, Prostý, Stojčín, Horní Olešná, Zahradky and Bořetín.

We spoke especially to local inhabitants. Altogether we colled a lot of tales and legends which our ancestors saved for us. Now we have retold them for you.

Seznam pověstí

Strmilov – Pověst o kapličky v Č. Olešné, Schody ke staré škole, O bílém koni,
O divoženkách, Lupič Grázl, Klechtačka

Palupín – Hejkal, Služebná, O Palupínském spasení, Kouzelný chléb
Přenášení mezníků, Judita a Dandrholec

Vlčice – Bílý kůň, O světélkách, O vzniku jména Vlčice, O penězokazci
Ludvíkovi

Stojčín – O Stojčínu, Bludné kameny

Zahrádky – Vražda sedláka Hořavy

Rozkoš – Kočičí hrádek, Rozkoš

Kunžak – Jak vzniklo jméno Strmilov

Domašín – Vrtěláci, Domašínská vichřice

Střížovice – Seník

Klatovec – Kopyto na dveřích, Klatovec

Jihlávka – Jihlávka, Husité

Kaliště – Kaliště

Bořetín – Zabíjačka

Pověst o kapličce v České Olešné (Strmilov)

V místech, kde kaplička stojí, orál sedlák volským potahem kamenité pole. Práce byla velmi těžká po hřebeni kopce. Oráč poháněl volský potah ve spěchu bičem. Při jednom šlehu po spřežení nezasáhl zvířata, ale půdu, kterou orál, a vyoral obraz, který předtím zasáhl bičem. Práci nedokončil a obraz přivezl domů. Tam jej ukryl do dřevěné truhly mezi své nejcennější věci. Druhý den se chystal pole doorat. Než odešel na pole, chtěl si obraz ještě jednou prohlédnout, ale obraz ke svému úžasu v truhle nenašel. Odjel na pole dokončit práci a tu znovu obraz vyoral. Na poli, kde byl obraz nalezen, postavili lidé kapličku a obraz pověsili na oltář. Při pozorné prohlídce je šlehnutí biče na obraze vidět dosud. Každou třetí neděli v srpnu se zde konají tradiční poutě, v kapli se konají bohoslužby. Lidé z vesnice i okolí se zde scházeli v hojném počtu v dobách zlých i lepších nalézt útěchu. Jiná pověst vypráví o krásné dívce, kterou si zamilovali dva důstojníci pruské armády. Dívka se nemohla rozhodnout, kterého miluje více. Dlouhou dobu soupeřili oba důstojníci o přízeň milované dívky a nakonec se rozhodli vyřešit vše soubojem pistolí. Povel k zahájení výstřelu měla dát ona krásná dívka mávnutím šátku. Nadešel den souboje. Jeden důstojník stál se zbraní v ruce u kamene asi šest set metrů od nynější kapličky, druhý stál na hrázi Hraničního rybníka. Dívka stála uprostřed s šátkem v ruce, aby rozhodla o životě jednoho a smrti druhého. Mávnutím šátku však přinesla smrt oběma, neboť je výstřely zasáhly současně. Na památku zastřelených vojáků pak lidé postavili kapličku. (podle VL. Jirků)

Podle soupisu pověstí paní učitelky Kubákové

Schody ke staré škole (Strmilov)

V době prusko-rakouské války byla ve Strmilově pruská posádka, její velitel onemocněl bércovými vředy. Místní lékař a tehdejší starosta Strmilova Kittel ho vyléčil. Z vděčnosti prý velitel pruské posádky nechal postavit schody ke staré škole. (podle Leopolda Kubů)

Podle soupisu pověstí paní učitelky Kubákové

O bílém koni (Strmilov)

Budkovský starosta Šíma jezdíval často k řízení do Studené. Když vše vyřídil, sedl do hospody a mnohdy přebíral. Na zpáteční cestě pod strmilovským hřbitovem ho přepadával bílý kůň, který pokaždé přiběhl od Komorníka, zařehotal a zmizel. Jednou si Šíma připravil lýčený provaz, koně do smyčky chytil a přivedl domů. Ženě přikázal: „Koně nechej v maštali, nedávej mu pít ani žrát.

Raději k němu vůbec nechod'!“ Druhý den ráno Šíma zapřáhl koně do vozu a za den vyvezl všechn hnůj na pole.

Koně notně zahřál. Hospodyně Šimová zapomněla na mužův zákaz a přinesla putnu vody. Sotva se kůň napil, zařehtal a zmizel. Od té doby už Šímu nestrašil. (podle Jindř. Kubáka)

Podle soupisu pověstí paní učitelky Kubákové

O divoženkách (Strmilov)

O Burešově skále mezi Bořetínem a Zahrádkami se říká, že tam sídlily divoženky a lákaly chlapce slovy: „Pacholiště, sprav mi lopatiště, až upeču, dám ti veliké opeliště (bochník).“ – Jeden čeledín divoženkám spravil lopatu a dostal odměnou bochník, z kterého nemělo ubývat, pokud on sám chléb jedl. Zvědavá selka chléb ukrojila a bochník čarovné moci pozbyl. Jednou byla v Zahrádkách i v celém okolí náramná bída a nouze. Nebyl ani kousek chleba a všude panoval hlad, nejen mezi chalupníky, ale i mezi bohatými sedláky. Tenkrát sloužil u Burešů mladý čeledín. Hospodář jej poslal k lesu orat. Oral až do večera, už jen kousek a bude s dílem hotový. Najednou se mu koně zastavili. Čeledín zvedl hlavu a skoro oněměl. Před ním stála krásná panna, měla na sobě dlouhé zelené průsvitné šaty. Dlouhé vlasy jí splývaly až k patám. Promluvila zvonkovým hlasem:

„Pacholiště, pacholiště,
udělej mi lopatiště,
já ti dám opeliště.“

Když to dořekla, odběhla ke skále a tam se ztratila. Čeledínovi to bylo divné. Pole už nedooral, zapřáhl koně do vozu a jel ke vsi. Doma neřekl nikomu ani slovo. Přinesl si dřevo a dal se do práce. Druhého dne vzal lopatu s sebou na pole. Čekal, kdy se divoženka objeví. Jak slunce zašlo za lesy, koně se zastavili. Před ním stála žena, co s ním včera mluvila. Řekla:

„Pacholiště, pacholiště,
přinesl jsi lopatiště?“

„Přinesl. Tady máš, cos chtěla.“ Podával jí lopatu. Vzala ji do rukou a odběhla do skály. Čeledín si myslel, že ho podvedla. Chtěl na ni zavolat, ale v tom už ze skály leze panna a nese v ruce pecen chleba. Podávala mu jej a řekla:

„Pacholiště, pacholiště,
zde máš za své lopatiště.“

Pamatuj však tato slova!
Chléb je nad stříbro a zlato.
Z lásky darovaná skýva
z pecnu nikdy neubývá;
kdo myslí na sebe pouze,
pozná brzy kletbu nouze.“

Jen to dořekla, zmizela do skály. Ten pecen byl čarovný! Když z něho čeledín ukrojil, chleba neubývalo. Čeledín zapřáhl koně a jel domů. Zavolal sedláka a všem dal po krajíci. A chleba neubývalo!

Ta novina šla po celé vsi. Lidé pořád nevěřili, ale viděli čeledína, jak stojí na zápraží a krájí chleba. Hrnuli se a tlačili: „Honzíčku, dej nám také z bochníčku.“

Čeledín dával několik dnů rád. Potom však zpychl, a že bude chléb prodávat. Co se dalo dělat? Čeledínovi zlatáky v kapse chrastěly, ale když prodával čtvrtému, pátému, hrozně se lekl. Z chleba mu zbyl jen skrojek. Ten snědl sám a měl po chlebě.

Litoval, naříkal, ale nic platno. Chodil kolem skály a nahlížel do otvoru, ale víla se neobjevila. Čeledín umřel v bídě a nouzi.

Podle soupisu pověstí paní učitelky Kubákové

Hejkal (Palupín)

Když se palupínský mlynář s mletím vracel ze Zahrádek, netušil co ho cestou čeká. Klidnou tmavou nocí jel po polní cestě, když tu najednou uslyšel podivný zvuk, který vycházel z blízkého křoví : „Hůů, hůů, hůů....“ Mlynář si vzpomněl, že často slyšel varování aby hejkalům neodpovídal, jinak se se zlou potáže! Mlynář však na takové babské povídačky nevěřil a tak odpověděl: „Hůů, hůů, hůů..“ V tu chvíli se z křoví vynořila zelená a žlutá světýlka. A obrovskou rychlostí se blížila k vozu naloženému vrchovatě mletým obilím a vystrašenému mlynářovi. Než se stačil vzpamatovat světélka naskočila na jeho voly, kteří byli zapřažený do vozu. Splášili se a nečekaně vyrazili dopředu. Mlynář to nečekal a než stačil cokoli, udělat ležel na zemi. Splášení volové dorazili do vsi celí schvácení a za sebou táhli jen oj, utrženou z vozu. a tak obyvatelům Palupína nezbývalo nic jiného než jít druhý den sbírat rozházené obilí po všech mezích, zkrátka tam, kudy v noci volové proběhli.

Mlynář se dostal do vesnice už v noci a při vyprávění jeho příběhu se mnohým obyvatelům ježily vlasy hrůzou na hlavě.

Jméno dotazovaného: Frühaufovi,č.p. 6,věk: více než 35 let,místní obyvatel

Služebná (Palupín)

V Palupíně kdysi žila jedna bohatá rodina, která kromě velkého panství, polí a statku měla také služebné a mezi nimi i služku co jim chodila krávy pást. Na pastvu chodila za vršek jménem Kozínek.

Jednoho dne, když přihnala krávy z pastvy zařekla se, že už se za Kozínek nikdy nevrátí. Velice dlouho přede všemi tajila důvod svého počínání, snad jí to strach nedovolil.

Po čase se odvážila znovu vyhnat krávy na pastvu, na ono místo. Při návratu se opět odehrávalo to co bylo dříve příčinou jejího strachu: K jejímu stádu se připojilo tucet švédských bezhlavých vojáků. Táhli se za ní celou cestu až k rybníku v Kozinách a tam zmizeli. Dívka se tedy odhodlala svěřit s tímto hrůzným zážitkem knězi z Palupína. Ten se rozhodl, že cestu vysvětlí. Povídá se, že od té doby se na těchto místech již žádní bezhlaví vojáci neobjevili.

Jméno dotazovaného: Frühaufovi, č.p. 6, věk: více než 35 let, místní obyvatel.

Bílý kůň (Vlčice)

Jednoho bílého dne – myslím, že to bylo brzy ráno, se vydal jeden chasník i se svou matkou do mlýna – snad pro namleté obilí, které měli u mlynáře.

Cesta šla pomalu, protože zrovna mrzlo až praštělo, a tak na cestě byla námraza.

Není tedy divu, že byl zamrzlý i rybník u kterého se zastavili aby si odpočinuli.

Na Bukači – tak se rybník jmenoval byla souvislá vrstva ledu takže tvořila jednu

velkou lední plochu. Tiché zimní ráno přerušil tlumený výkřik matky a

chasníka, kteří najednou uviděli bílého cválajícího koně zapřaženého do

nákladních saní. Najednou škobrtl jakoby mu někdo nohy podťal, ale pak zas

mrštně vyskočil a rozběhl se směrem ke hrázi, kde, stoupnouc si na velký

kámen, zmizel. Lidé byli z této události hodně vyplašeni, ale od té doby už

nikdo záhadného bílého koně nespátřil.

Přepsáno ze Střížovické kroniky.

Lupič Grázl (Strmilov)

Ve Strmilově žil byl lupič, který kradl bohatým a chudým dával.

Vesničané, kterým dával, ho ukřývali. Dávali mu najíst a také vše, co

potřeboval. Ale postupem času to začínalo být čím dál nebezpečnější. A tak

potřeboval dokonalejší úkryt. Proto mu vesničané vystavěli ve studni na návsi

dvojitě dno. Jednou do vesnice přišli vojáci a ani oni se k lupiči nemohli dostat. V

temné noci se lupič vydal zase někoho okrást. Při loupení na něj přišla stará žena

a chtěla mu v tom zabránit. Vypráví se, že lupič udělal opravdu něco hrozného a

pak utekl pryč a už ho nikdy nikdo neviděl. Začalo se mu říkat Grázl. Postupem času se lidem, kteří někoho podvedli nebo okradli, říkat Grázl.

Jméno dotazovaného: pí. Jankovská, č.p.70, věk: 60 – 90, místní obyvatel

O Palupínském spasení (Palupín)

Kostel ve Strmilově, Palupínu a kapličku u cesty na Českou Olešnou prý kdysi postavili tři bratři, a od každé této stavby je vidět ke zbylým dvěma, tvoří tak jakýsi trojúhelník. Prý až se vyplní Sibylino proroctví, a na svět přijde pohroma a zkáza, tak všichni, kdo se budou nalézat v tomto trojúhelníku, budou zachráněni a jakýsi formán tyto lidi vezme pod plachtu svého vozu a přežijí zkázu světa.

Jméno dotazovaného: Eva Staňková, č.p.21, věk: 30 – 60, místní obyvatel

O Stojčínu (Stojčín)

Nedaleko Počátek u obchodní cesty stál hostinec, kde se ubytovávali formáni a kočí na svých dlouhých cestách. Často byl o ubytování takový zájem, že se pocestní ani na všechny postele nevešli, a často bylo hostů tolik, že museli spát ve stoje. Od toho, jak bylo spaní v tomto hostinci nepohodlné, se mu začalo říkat Stojčín, pak okolo vznikly další usedlosti a nakonec celá vesnice Stojčín.

jméno dotazovaného: Marie Drahozalová, č.p.22, věk:30 – 60, místní obyvatel

Vražda sedláka Hořavy (Zahrádky)

Před 150 lety prý chodil sedlák Hořava do evangelického kostela, protože protestoval proti katolické víře. Když se jednou pozdě večer vracel z evangelické mše, čekali na něj drábové a katolíci. Jak ho zpozorovali, vrhli se na něj a pro jeho evangelické vyznání ho ubili k smrti. Po mnoha letech jeho kostru našli a pohřbili. Vypráví se však, že duch zemřelého Hořavy dodnes přebývá na onom osudném místě a straší.

Jméno dotazovaného: Hanuš, č.p.13, věk: více než 60 let, místní obyvatel

Kočí hrádek (Rozkoš)

Nad vesnicí Rozkoš se tyčí kopec, na kterém se našly podivné rozvaliny. Říká se, že tam kdysi stával hrádek, na němž žila jedna paní, která měla moc ráda kočky.

Ale co se nestalo. Kočky se jí přemnožily a chudák paní tam s nimi zemřela. Od té doby se z hradu a později z rozvalin, ozývalo mňoukání a různé podivné zvuky. A tak se tomu místu začalo říkat Kočičí hrádek. Také se povídá, že když se na Rozkoš blíží nějaká bouřka, nad Kočičím hrádkem se rozdělí a vesnici se obloukem vyhne.

Jméno dotazovaného: Šindelář, č.p.37, věk: více než 60 let, místní obyvatel

Rozkoš (Rozkoš)

Byl jednou jeden zámek, ve kterém žila hodná paní. Nikdo o ní nic nevěděl, ale všichni ji měli rádi. Pro chudé vařila kaši a nikdo neměl hlad, proto se vesnici začalo říkat Rozkoš. Toto jméno přetrvalo až dodnes, i když záhadná paní na zámku už nežije.

Jméno dotazovaného: Šichová, č.p.83, věk: více než 30 let, místní obyvatel

Kouzelný chléb (Palupín)

Palupínští sedláci orali na poli. Znenadání se objevila divá žena a k jednomu z nich pravila:, Pacholiště, pacholiště udělej mi lopatiště, dám ti za to opeliště.“Tím mu naznačila, aby jí podal lopatu. Když tak učinil, řekla mu: „Krájej, krájej, ale nikomu nedávej.“ A podala mu obyčejný bochník chleba.

Chasník nejdříve nechápal, ale pak zjistil, že i když z chleba ukrojí, vůbec nic z něj neubyde. A tak měl pořád dostatek jídla. Nejdříve nikomu nebylo divné, že jejich přítel tak málo jí. Brzy jim to však začalo být podezřelé, protože byla zrovna velká doba hladu. Tak se jednou večer rozhodli jeho nejbližší, že ho budou sledovat, kam vždycky po večeři tak náhle zmizí. Když ho viděli, jak z celého bochníku krájí čerstvý krajíc chleba, řekli si, že si pak také ukrojí. Když to udělali, bylo chasníkovi následující den divné, že chleba večer sám nenarůstá. Ztratil totiž svou kouzelnou moc. A tak na tom zůstal stejně jako jeho nepodarovaní přátelé.

Jméno dotazovaného: Bartáková, č.p. 9, věk: více než 70 let, místní obyvatel.

Přenášení mezníků (Palupín)

Ve vesnici žil jeden lakomý sedlák. Byl tak lakomý, že čas od času, aby to nebylo nápadné, přenášel mezníky svých polí a tím šidil sousedy. Později umřel, ani se neví jak. Ale důležité je, že od té doby se na polích okolo vesnice začal zjevovat jeho duch, který vždy držel mezník a naříkal: „Kam ho dám, kam ho

dám?“ A jednou, když si tak zase chodil po polích a naříkal, potkal hospodáře. Ten jak uslyšel jeho náрек, jednoduše mu odpověděl: „Kdes ho vzal, tam ho dej“. Když to duch uslyšel, začal mu horoucně děkovat. To byla totiž rada, která ho ze zakletí vysvobodila.

Jméno dotazovaného: pí.Bartáková,č.p.9,věk: více než 70 let,místní obyvatel.

Jak vzniklo jméno Strmilov (Kunžak)

Jednou jel bohatý šlechtic se svou družinou na lov zvěře. Jeli a už už se chtěli vrátit domů, když najednou šlechtic zahlédl mezi keři obrovského jelena. Tryskem za ním vyrazil.Když už ho skoro měl, náhle se začal kůň plašit a vzpínat, že nechce dál. Šlechtic spadl a zůstal ležet na zemi. Když k němu přijel zbytek družiny, řekl jen: „Je to zde dost strmý.“ Poté upadl do bezvědomí. Po chvíli se však probral a na místě svého pádu založil město Strmilov.

Jméno dotazovaného:-----,č.p.--,věk:--,místní obyvatel

O světélkách (Vlčice)

Do fabriky v Rozkoši chodili pracovat lidé z České a Nové Olešné. Pozdě večer se vraceli domů přes zdejší lesy a okolo bažin, kde vídali podivná světélka. Začali se jich bát a spojovali tato znamení s temnými silami, a tak na stromy blízko těchto světélek připevnili obrázky Panny Marie, aby je ochraňovala. Nikdy se už nezjistilo, co to bylo za světélka.

Jméno dotazovaného: Karel Mátl, č.p.22, věk: 60 – 90, místní obyvatel

O vzniku jména Vlčice (Vlčice)

Vesnice byla založena asi tak před sedmi sty lety a zpočátku představovala asi jen tři roubené chalupy.Zdejší lidé se živili hlavně pastevectvím, a tak není divu, že časté výpady dravé zvěře a hlavně vlků, kteří se zdržovali okolních lesích a v bažinách, je poměrně dost trápily. A tak se vesničané rozhodli, že okolo pastvin vybudují pasti na vlky a od toho se odvodil název celé osady – Vlčice.

Jméno dotazovaného: Karel Mátl,č.p.22, věk: 60 – 90, místní obyvatel

Vrtěláci (Domašín)

Toho času, kdy se ještě chodilo na robotu, panoval v tomto kraji Pán z Hradce. Samozřejmě za každý pozdní příchod do práce se uděloval trest. V tomto kraji velice zvláštní trest. Opozdilci museli vrtět máslo. Tito provinilci pocházeli většinou ze zahrádek, a tak si získali přezdívku Vrtěláci. Složili i písničku, která zněla nějak takto:

Vrtěláci vrtěli, pes jim sebral máslo,
oni na něj křičeli, až se všechno třásl.

A zpívali a zpívali, až se to v tom kraji vžilo a dodnes se prý Zahrádečtí zlobí, když se tato písnička zpívá.

Jméno dotazovaného: František Kolman, č.p.6, věk: 30 – 60, místní obyvatel

Domašínská vichřice (Domašín)

Kdysi dávno šla babička Burianova po cestě do Dubének a najednou pocítila velikou tíseň. Pohlédla před sebe a spatřila nevidaného mládence. Měl oči jako uhel a byla z něj cítit síra. Zeptal se babičky: „Kampak jdete?“ „Ale, jenom támhle, do Dubének. A vy?“ „Já jdu vyfouknout Domašín.“ Zasmál se ostrým a řezavým smíchem a byl pryč. Babička si pomyslela: „Byl to čert!“ A když se vracela, uviděla tu spoušť. Domašín byl celý zničený a spousta lidí přišla o život. Ještě dlouho pak obcházela obcí hrůza.

Jméno dotazovaného: Eva Zajíčková, č.p. – – , věk: 30 – 60, místní obyvatel

Seník (Střížovice)

Ve Střížovicích byl seník. Byl tak starý, že už ani nikdo nepamatoval, od kdy tam stojí. Už ani seno se do něj nedávalo, jen děti si tam občas chodily hrát. Stalo se to jedné letní noci. Vesnice poklidně dřímala a seník tam tak opuštěně stál. Najednou tu tichou stavbu začaly olizovat plameny. Zprvu jen spodek, ale jak už to tak bývá, nenasytný oheň chtěl víc a víc, a tak se stalo, že během pár minut byl seník v jednom plameni. Vesničané vystrašeně vybíhali z chalup a začali oheň hasit. Naštěstí se jim podařilo uhasit oheň právě včas, ještě než se stačil rozšířit po celé vesnici. Od té doby už vyhořelý seník není už tak klidný a tichý, protože každou noc se z něj ozývá praskání ohně.

Všichni dodnes děkují Bohu, že když se tato tragická událost stala, žádné z dětí v seníku nebylo.

Jméno dotazovaného: Pavoučková, č.p. 52, věk: 10 – 30, místní obyvatel

Kopyto na dveřích (Klatovec)

Už je to dlouhá doba, co šel chasník přes les do Kaliště. Byl to pacholek z nejbohatšího statku v okolí. Vracel se z tancovačky. Vtom za sebou uslyšel nějaký dusot a hejkání – někdo ho pronásledoval. Začal rychle utíkat. Dusot kopyt pořád za ním. Stačil vběhnout do nedaleké stáje a rychle za sebou zavřel tlusté dubové dveře. Ozvala se velká rána a náraz do dveří. Chasník se neodvážil vyjít ven, a tak ve stáji přespal.

Ráno se šel podívat na dveře, jestli nápor nárazu vydržely. A co nevidí? Na dveřích je vtištěno velké kopyto!
Dodnes se neví, co to bylo za stvoření.

Jméno dotazovaného: Havlíková, č.p. 52, věk: 60 – 90, místní obyvatel

Klatovec (Klatovec)

Za dávných časů tu bylo jako v pralese – všude samý strom. Když se to lidé dozvěděli, začali stromy kácet a svázet klády na různá místa. Tak se tomu okolí začalo říkat Kládovec, později Klatovec.

Jméno dotazovaného: Havlíková, č.p. 52, věk: 60 – 90, místní obyvatel

Klechtačka (Strmilov)

Kdysi dávno byla za Strmilovem klechtačka. Jela kolem cikánka, která měla špinavé dítě, a proto ho chtěla umýt. Ale hned jak položila dítě do vody, strhl ho vír a zmizelo nenávratně v hloubce. Dítě už nikdy nikdo neviděl. Zajímavé je, že od té doby už to tam neklechtá.

Jméno dotazovaného: Inka Šeflová, č.p. 18, věk: 60 – 90, místní obyvatel

Bludné kameny (Stojčín)

Jednou před lety šel ženich za svou nevěstou do Žírovnice. Protože spěchal a na povídačky nevěřil, zkrátil si cestu kolem pověstných bludných kamenů.

Když procházel kolem nich, zaváhal: „Co když je to pravda, co se o nich povídá?“ A byla! Ženich si nejprve myslel, že jde správně, ale když vyšel až u Jindřichova Hradce, změnil názor.

Od té doby tuto pověst nezpochybňuje.

Jméno dotazovaného: Sosnovec, č.p. – – nádraží, věk: 30 – 60, místní obyvatel

O penězokazci Ludvíkovi(Vlčice)

V dávných dobách vlastnil továrnu a zámeček Ludvík Lang. Každý si chce nahrabat co nejvíc, aby se měl a všechno měl: a tak to bylo i s Ludvíkem. A protože pod každou správnou vesnicí je sklad, o kterém ví málokdo, tak i pod hospodou takové chodby byly.

Samozřejmě Ludvík se vyznal a občas ho někdo viděl, jak chodil v podzemí. Byl to totiž penězokazec a chodby se mu zdály nejlepším úkrytem pro jeho tajemství. Až jednoho dne do vesnice přijel černý kočár a hříšníka si odvezl.

Nikdo neví, co se stalo, ale povídá se, že si ho odvezli páni z pekel.

Jméno dotazovaného: K. Mátl, č.p.: 22, věk: 60 – 90, místní obyvatel

Judita a Dandrholec (Palupín)

Byla zima a dědoušek z vesnice se rozhodl, že pojede do lesa pro dříví. Vzal sáně a vyjel. Když vyjížděl do lesa, zahlédl jakýsi objekt schoulený u cesty. Poté, co přišel blíž, zjistil, že je to nějaká zmrzlá babka. Dědoušek ji rychle sebral a dovezl ji zpět do vesnice, kde ji uložil ke komínu pekárny, protože ten byl pořád teplý. Pak jel znovu do lesa. Sbíral dříví a vtom uslyšel křik: „ Judito, Judito, Dandrholec ti umírá! „ Dědoušek naložil dříví a rozjel se domů. Cestou vzal i bábu a doma ji uložil do teplé postele. Rozdělal v kamnech a začal se s bábou bavit. Jenom mimochodem se zmínil o tom, co slyšel v lese. Jak to babka slyšela, vyskočila a utekla zpět do lesa. A od té doby o bábě už nikdo neslyšel.

Jméno dotazovaného: Pí. Bartáková, č.p. 9, věk:65, místní obyvatel

Jihlávka (Jihlávka)

Název vesnice by se mohl odůvodnit jinak, například zdrobnělinou od Jihlavy, ale vznikl mnohem jednodušeji. Vesnicí totiž protékal potok. Přes něj byla postavena lávka, která vedla na jih.

A tak vznikla Jihlávka.

Jméno dotazovaného: ----, č.p.--, věk:--, místní obyvatel

Husité (Jihlávka)

Kdysi dávno bojovali u rybníka Boru husité. Bitva byla ukrutná a bojovníci prolili hodně krve. Krev odtékala do potoka. Ten pak měl červenou barvu. Když to viděli vesničané, začali potoku říkat „Krvavý“. Potoku se tak dodnes říká, ale krev z něj neteče.

Jméno dotazovaného: Pešingerová, č.p. 7, věk 60-90, místní obyvatel

Kaliště (Kaliště)

Název Kaliště vznikl jednoduše. Totiž za vesnici se chodilo do kaliště rochnit celé stádo prasat. Divočáci se tam váleli, bahnili, a kalili vodu a od toho vznikl tento název.

Jméno dotazovaného: pan Štolba, č.p. 30, věk: 30 – 60, místní obyvatel

Zabíjačka (Bořetín)

Jednou na podzim přádala bohatá rodina zabíjačku. Jedli, pili, hodovali a měli se tak báječně, až zapomněli, že se jim na kamnech škvaří sádlo. Postupně se sádlo vyškvařilo, až chytla skříňka, pokoj, dům a nakonec celá vesnice, kromě jediného domu. Dodnes není jasné, proč se požár vyhnul přesně jednomu.

Jméno dotazovaného: pan a paní Vítkovi, č.p. 4, věk: 60 – 90, místní obyvatelé